

N^{ro.} 26.N^{ro.} 26.Bromberg, den 29ten Juni 1827.Bydgoszcz, d. 29^{go} Czerwca 1827.

Gesetzsammlung Nro. 10 enthält:

Nro. 1068. Verordnung, die nach dem Gesetze vom 27. März 1824, wegen Anordnung der Provinzialstände in der Provinz Sachsen, vorbehaltenen Bestimmungen betreffend. Vom 17. Mai 1827.

Nro. 1069. Kreisordnung für die Provinz Sachsen. Vom 17. Mai 1827.

Verfügungen der Königl. Regierung.

179 Juni I.

Die Aufbringung der Kreis-Communal-Beiträge im Inowracławer Kreise pro 1827 betreffend.

Zur Bestreitung der Kreis-Communal-Ausgaben des Inowracławer Kreises für das Jahr 1827 ist die Summe von 505 Rthl. 28 Sgr. erforderlich.

Nach der von dem Landrätlichen Amte zu Inowracław eingereichten, und von uns heute bestätigten Repartition muß von jedem Thaler Distria 1 Sgr. und von jedem Thaler Rauchfanggeld 8 Pf. an Beitrag aufgebracht werden.

Urządzenia Król. Regencyi.

179 2 Czerwca I.

Względem zebrania składok komunalnych w Powiecie Inowrocławskim na rok 1827.

Na opędzenie wydatków komunalnych Powiatu Inowrocławskiego na rok 1827, potrzebna iest summa talarów 505, 28 Sgr.

Podług repartyey przez Urząd Radco-Ziemiański podaney a przez nas na dniu dzisieyszym zatwierdzoney, ściagnąć się ma od każdego talara ofiary 1 1/2 Sgr. i od każdego talara podymnego 8 fenigów składki.

Das Landrächliche Amt ist zur Eingiehung dieser Beiträge von uns ermächtigt worden,

Bromberg, den 18. Juni 1827.

Abtheilung des Innern.

Urząd Radzco - Ziemiański upoważni-
liśmy do ściągania składek tych.

Bydgoszcz, dnia 18. Czerwca 1827.

Wydział spraw wewnętrznych.

95 März I.

Damm-, Brücken- und Pflastergeld, Freiheit der
Chaussee-Baumaterialien.

Nach der Bestimmung des Allgemeinen Land-
rechts Th. II. Tit. XV. § 104 genießt alles,
was zum eigenen Gebrauch des Staats oder
des Landesherrn zu seiner Hofhaltung trans-
portirt wird, in der Regel, wo nicht Provinz-
ial-Gesetze und besondere Verfassungen ein
Anderes mit sich bringen, die Befreiung von
Privatzöllen.

Demzufolge wird allen Privat-Zoll-Be-
rechtigten im hiesigen Departement bekannt
gemacht, daß von Fuhren, mit welchen die
Materialien zum Bau oder zur Reparatur der
Chausseen für Rechnung des Staats oder der
erzwanigen, in die Rechte des Fiscus tretenden
Unternehmer angefahren werden, nach einer
Bestimmung des Königl. Ministerii des Innern
vom 20. September 1826 durchaus keine der-
gleichen Privat-Damm- noch Brücken-Pflas-
ter- oder ähnliche Zölle erhoben werden
dürfen.

Hierauf haben sich alle Privat-Besitzer
von gedachten Zöllen, so wie auch alle Chaussee-
Beamte pünktlich zu achten.

Bromberg, den 7. Juni 1827.

Abtheilung des Innern.

95 z Marca I.

Uwolnienie od opłaty tamowego, mostowego i
brukowego dla materiałów drogi kunsztownej.

Podług postanowienia powszechnego prawa
kraiowego, Cz. II. Tyt. XV. § 104., wolne
jest od cel prywatnych w powszechności
wszystko, co do własnego użycia Rządu lub
Monarchy na utrzymanie dworu Jego trans-
portowane będzie, jeżeli prawa prowincyalne
i szczególne ustawy co innego nieprzepi-
sują.

Stosownie do tego obwieszczamy wszy-
stkim, do pobierania cła prywatnego w De-
partamencie tuteyszym prawo mającym, że
od fur, któremi materyały do budowli lub
reparacyi drogi kunsztownej na rachunek
Rządu lub przedsiębiorców w prawa Fiskusa
wstępujących sprowadzane będą, podług po-
stanowienia Król. Ministerstwa spraw we-
wnętrznych z dnia 20. Września 1826, żadne
tympodobne prywatne opłaty od tam,
mostów i bruków lub inne cła pobierane być
niepowinny.

Do tego stosować się ściśle powinni
wszyscy prywatni posiadziciele wspomnio-
nych cel, iakotież wszyscy Urzędnicy drogi
kunsztownej.

Bydgoszcz, dnia 7. Czerwca 1827.

Wydział spraw wewnętrznych.

1273 Mal I.

Wegen des Uebersehens über kantonische Gerinne und andere Gewässer.

Das Königl. Ministerium des Innern hat zur Deklaration und Ergänzung der Vorschriften in der von dem vormaligen Ministerio des Handels unter dem 28. August 1822 erlassenen General-Verfügung, in Betreff der Anwendung von Sicherheits-Maassregeln beim Gebrauch der Fähr-Anstalten und der dem Transport von Menschen gewidmeten Fahrzeugen, die wir in unserm Amtsblatt für 1822 Seite 917 zur öffentlichen Kenntniss gebracht haben, folgendes festgesetzt:

ad § 3. Die Belastungs-Fähigkeit einer jeden öffentlichen Fähr-, eines Prahms und Uebersehens-Bootes muss unter Leitung der Kreis- oder Provinzial-Beamten, mit Zuziehung der Kreis-Polizei-Behörden und eines zuverlässigen Schiffers gehölig festgestellt, und zu dem Ende mit einem, mindestens einen Zoll breiten Leisten um das Gefäss herum bezeichnet werden, welcher mit einer möglichst unauslöschlichen weissen Farbe angestrichen, und die immer zu erneuern ist, so oft sie unkenntlich geworden.

Ueber diese Marke hinaus darf das Gefäss unter keinen Umständen bei schwerer Verantwortlichkeit des Fähr-Inhabers belastet werden.

Bei der Bestimmung der Belastungs-Fähigkeit ist auf das richtige Verhältnis der Breite des Fahrzeuges, insbesondere der Uebersehens-Boote, zur Tiefe der Einseifung zu sehen, und der Gebrauch ganz schmaler Fahrzeuge zum Uebersehen durchaus verboten.

Zu einer jeden Fähr- oder jedem Pramm gehört noch ein, rücksichtlich seiner Belastungs-Fähigkeit ebenfalls geprüftes

2173 Mal I.

Względem przewożenia przez rzeki publiczne i inne wody.

Królewskie Ministerstwo spraw wewnętrznych postanowiło do deklaracji i uzupełnienia przepisów w urzędzeniu generalnem przez byłe Ministerstwo handlu względem przestrzegania środków bezpieczeństwa przy użyciu porządków przewozowych i statków kierowaniu ludzi powierzonych, na dniu 28. Sierpnia 1822 wydanem, a któreśmy w Dzienniku naszym urzędowym na rok 1822, stronnica 917 do wiadomości publicznej podali, co następuje:

ad § 3. zdolność zniesienia ciężaru każdego publicznego statku przewozowego, pramu i łódki musi być pod przewodnictwem Urzędników budowniczych powiatowych za zniesieniem się z Władzami miejscowemi politycznemi i pewnym szyprem należycie ustanowioną, i tym końcem przynajmniej jeden cał szeroka listwą około statku oznaczoną, która to listwa farbą białą zmasać się niemogącą pociągnięta i zawsze odnowioną być ma, ile razy się nieznaczna stanie.

Wyżej nad znak ten obciążony być niepowinien statek pod żadnemi okolicznościami i pod ciężką odpowiedzialnością właściciela statku.

Przy ustanowieniu zdolności zniesienia ciężaru uważać należy na rzetelny stosunek szerokości statku, szczególniely łodzi przewozowych, do głębokości zanurzania się ich, używanie zaś całkiem wąskich pramów do przewozu zakazuje się zupełnie.

Do każdego statku lub każdego pramu należy jeszcze jedna, względem zdolności swęy do zniesienia ciężaru

und bezeichnetes Boot von hinlänglicher Größe, welches unter allen Umständen leer mitgenommen werden muß, die Fähr- oder der Prähm mag bis zur festgesetzten Einsenkung belastet seyn oder nicht.

ad § 12. Es soll mindestens in jedem Jahre von Amtswegen eine zweimalige Revision einer jeden Fähr-Anstalt durch den Kreis-Bau-Beamten unter Zuziehung der Orts-Polizei-Behörde, und zwar einmal mit dem Anfange des Winters und einmal im Sommer stattfinden, und selbige insbesondere strenge auf die bauliche Beschaffenheit der Ueberseh-Gefäße und auf die Güte des dazu gehörigen Geschirrs gerichtet werden. Die Orts-Polizei-Behörde hat darauf zu halten, daß der Anweisung des Bau-Beamten zur Abhülfe vorgefundener Mängel unweigerlich Folge geleistet werde. Sollte sich bei der folgenden Revision wider Verhoffen ergeben, daß dies nicht geschehen, so hat der Bau-Beamte, wenn Gefahr im Verzuge obwaltet, das Erforderliche auf Kosten des Verpflichteten sofort anzuordnen, solches uns anzuzeigen und nöthigen Falls werden wir die Kosten exekutivisch beitreiben lassen. Bei bemerkten Vernachlässigungen und Versäumnissen, deren Abhülfe minder eilig ist, hat derselbe aber nur an uns zu berichten, damit die Polizei-Behörde zu weitern Maasregeln angehalten werde.

Jedes durch Zufall oder Benutzung zum Uebersehen untauglich gewordene Gefäß muß so lange außer Gebrauch gesetzt werden, bis es völlig wieder hergestellt, und bei der Revision als tüchtig anerkannt ist. Wenn dergleichen Gefäße durch die vorgenommenen Reparaturen und etwaigen Veränderungen, auch eine Veränderung ihrer Belastungs-Fähigkeit erlitten haben, so muß die Tiefe der Einsenkung nach § 3 anderweit festgesetzt werden.

podobnież wyprobowana i oznaczona łódź dostateczney wielkości, która pod wszelkiemi okolicznościami próżną wzięta być musi, niewchodząc w to, czyli statek lub pram aż do ustanowioney głębokości zanurzenia obciążony jest lub nie.

ad § 12. Rewizyą każdego przewozu odbyć powinien budowniczy powiatowy z urzędu, za przywołaniem do tego Władzy policyiney miejscowey, przynajmniej dwa razy w rok, to jest raz na początku zimy i raz latem, i takową szczególniey na własność budowli statków przewozowych i na dobroć należących do nich naczeń ściśle zwrócić powinien. Władza policyjna miejscowa starać się ma o to, iżby zaleceniu budowniczego do zaradzenia znalezionym niedostatecznościom bezwzględnie zadość uczyniono. Gdyby się zaś nad spodziewanie przy następney rewizyi okazało, że to nie nastąpiło, wówczas skoro niebezpieczeństwo zachodzi powinien natychmiast budowniczy co potrzeba na koszt obowiązanego urządzić, o tém nam donieść, w razie którym koszta przez exekucyą ściągnąć możemy. O dostrzeżonych opieszałościach i opóźnieniach, którym zarządzenie miący jest prędkie, zdać nam winien tenże raport, iżby Władza policyjna do dalszych środków przynaglona była.

Każdy przez przypadek lub używanie do przewozu niezdolnym się stały statek tak długo użyty być nie powinien, dopóki zupełnie naprawiony i przy rewizji za dobry uznany nie będzie. Gdyby tympodobne statki przez przedsięwzięte reparacye i niejakie odmiany także zmianę w zdolności zniesienia ciężaru odniosły, wówczas głębokość zanurzenia podług § 3. inaczej ustanowioną być musi.

ad § 13. Auf die Befolgung dieser Vorschriften wird von nun ab streng gehalten, und jede Vernachlässigung oder Uebertretung der erlassenen Anordnungen wird mit den entweder schon bestimmten Polizeistrafen, oder in Ermangelung einer solchen Bestimmung mit 5 bis 20 Rtlr., nach den Grundsätzen des Allgemeinen Landrechts II. Tit. XX § 88, 89 geahndet werden.

Ist aber durch die Unterlassung der vorgeschriebenen Vorsichtsmaßregeln ein Schaden am Leben oder Leibe eines Menschen entstanden, so wird noch außerdem die Einleitung einer Kriminal-Untersuchung gegen den Uebertreter dieser Polizei-Verordnung und die Bestrafung desselben nach Vorschrift des Allgemeinen Landrechts II. Tit. XX § 691, 692, 776, 777, 780 und 781 veranlaßt werden.

Wir fordern das Publikum auf, auf die Beobachtung der getroffenen Maßregeln zu sehen, und etwaige Vernachlässigungen derselben uns sofort zur Abhilfe anzuzeigen.

Dromberg, den 11. Juni 1827.

Abtheilung des Innern.

202 Juni I.

B e l o b u n g .

Am 13. v. M. wurde der Pferdestall auf dem Bortwerke Buczkowo vom Blitz gezündet und eingeäschert.

Nach den Zeugnissen der über die Entstehung dieses Brandes vernommenen Personen ist es vorzüglich dem Herrn Leopold Nehring aus Markowo zu danken, daß die

ad § 13. Nad dopełnieniem przepisów tych odraz ściśle czuwanem będzie, i każde zaniechanie lub przestąpienie wydanych rozporządzeń albo już ustanowionym karom policyjnym, lub w niedostatku takowego ustanowienia, karze tal. 5 do 20 podług zasad powszechnego prawa krajowego II. Tyt. XX. § 88. i 89. ulegać będzie.

Jeżeli zaś przez zaniechanie przepisanych ustaw szkoda na życiu lub ciele człowieka powstanie, wówczas prócz tego leszeze śledztwo kryminalne przeciw przestępcy rozporządzenia tego policyjnego przedsięwzięciem i ukaranie onegoż podług przepisu powszechnego prawa krajowego II. Tyt. XX § 691, 692, 776, 777, 780, i 781. wymierzonym będzie.

Wzywamy publiczność aby nad zachowaniem przepisanych środków czuwała i o niciakowych zaniebaniach w téj mierze natychmiast nam do zaradzenia onymże donosiła.

Bydgoszcz, dnia 11 Czerwca 1827.

Wydział spraw wewnętrznych.

202 z Czerwca I.

P o c h w a ł a .

Dnia 13. m. z. została stajnia na folwarku Buczkowo przez piorun zapalona i w peżynę obroeona.

Podług świadectw osob względem powstania pożaru tego wysłuchanych, podziękować należy osobliwie JP. Leopoldowi Nehring z Markowa, iż się ogień daley nie-

Flamme nicht weiter um sich griff, indem derselbe mit mehreren Leuten aus seines Vaters Gute nach Buczkowo eilte, und in Vereinigung mit diesen kräftige Hilfe zur Unterdrückung des Feuers leistete.

Bromberg, den 6. Juni 1827.

Abtheilung des Innern.

2278 Mai I.

Die von dem General-Major Rühle v. Lillienstern herausgegebene Chartre von West- und Mittel-Europa betreffend.

Der Herr General-Major Rühle v. Lillienstern hat eine Landcharte von West- und Mittel-Europa in 24 Blättern in Steindruck herausgegeben.

Wir machen in Folge einer Mittheilung des Königl. Provinzial-Schul-Kollegii die Vorsteher und Lehrer der ländlichen und der kleinern Stadtschulen unsers Bezirks auf dieses Werk mit dem Belibigen aufmerksam, daß in Schulen, wo der Lehrer nicht selbst im Zeichnen geübt ist, diese Charten sehr zweckmäßig gebraucht werden können.

Bromberg, den 8. Juni 1827.

Abtheilung des Innern.

rozszerzył, gdyż tenże z wielu ludźmi z wsi, oycza tego do Buczkowa pospieszył, i łącznie z temi do przytłumienia ognia znacznie się przyłożył.

Bydgoszcz, dnia 5. Czerwca 1827.

Wydział spraw wewnętrznych.

2278 z Maia I.

Mappy Europy zachodniój i średniój przez Generała Majora Rühle de Lillienstern wydana.

General-Major Rühle de Lillienstern wydał rytowaną na miedzi mapę Europy zachodniój i średniój w 24. kartach.

Wskutek nwiadomienia Król. prowincyalnego Kollegium szkolnego zwracamy uwagę przełożonych i nauczycieli szkół wiejskich i mniejszych szkół mieyskich obwodu naszego na dzieło to z tém namieniem, że w szkołach, gdzie nauczyciel w rysowaniu sam nie jest biegły, mapy te bardzo skutecznie użytemi być mogą.

Bydgoszcz, dnia 8. Czerwca 1827.

Wydział spraw wewnętrznych.

740 Juni I.

N a c h w e i s u n g

der Marktpreise in den Kreis-Städten des Regierungs-Departements Bromberg im Monat Mai 1827.

Namen der Kreis-Städte.	G e t r e i b e.								Gersten: Grüne.	Buch- weizens: Grüne.	Erbfen.	Fleisch ein Pfund.	Brand- wein ein Quart.	Hen ein Zentner.	Stroh ein Schock.							
	Weizen.		Roggen.		Gerste.		Hafer.															
	S c h e f f e l B e r l i n s k i.																					
1 Bromberg	1	12	9	1	8	8	27	10	19	7	2	20	4	1	12	6	2	5	16	8	4	4
2 Chodziesen	1	16	7	1	7	6	1	1	6	24	7	2	4	2	20	1	1	8	15	4	20	4
3 Czarnikau	1	20	1	12	6	1	7	6	25	2	12	2	20	1	20	1	1	6	10	3	3	3
4 Gnesen	1	19	5	1	10	11	1	5	3	24	2	20	4	28	1	18	7	1	7	7	24	6
5 Inowroclaw	1	10	1	7	6	1	5	3	25	3	15	1	12	6	2	1	1	6	8	25	3	10
6 Mogilno	1	10	1	5	1	5	1	5	1	1	20	1	20	1	1	3	3	8	1	1	4	4
7 Schubin	1	15	1	10	1	10	1	10	1	1	25	2	2	2	2	2	2	6	8	1	5	5
8 Wirsis	1	15	1	10	1	10	1	2	6	1	2	6	1	20	1	20	1	1	1	1	4	5
9 Wogrowiec	1	21	6	1	8	6	1	4	6	24	2	4	2	24	4	1	28	4	1	20	4	4

Bromberg, den 12. Juni 1827. Abthl. I.

740 z Czerwca I.

W y k a z

cen targowych w miastach powiatowych Departamentu Regencyi Bydgoskiej w miesiącu Maiu 1827.

Nazwisko miast powiatowych.	Z b o k o.								Kasza jęcz- mienna.	Kasza tataroza- na.	Groch.	Mięsa funt.	Wó- dki kwar- ta.	Siana cetnar.	Stomy kopa.							
	Pszonica.		Zyto.		Jęczmień		Owies.															
	S c h e f f e l B e r l i n s k i.																					
1 Bydgoszcz	1	12	9	1	8	8	27	10	19	7	2	20	4	1	12	6	2	5	16	8	4	4
2 Chodziesz	1	16	7	1	7	6	1	1	6	24	7	2	4	2	20	1	1	8	15	4	20	4
3 Czarnków	1	20	1	12	6	1	7	6	25	2	12	2	20	1	20	1	1	6	10	3	3	3
4 Gniezno	1	19	5	1	10	11	1	5	3	24	2	20	4	28	1	18	7	1	7	7	24	6
5 Inowroclaw	1	10	1	7	6	1	5	3	25	3	15	1	12	6	2	1	1	6	8	25	3	10
6 Mogilno	1	10	1	5	1	5	1	5	1	1	20	1	20	1	1	3	3	8	1	1	4	4
7 Szubin	1	15	1	10	1	10	1	10	1	1	25	2	2	2	2	2	2	6	8	1	5	5
8 Wyrzysk	1	15	1	10	1	10	1	2	6	1	2	6	1	20	1	20	1	1	1	1	4	5
9 Wągrowien	1	21	6	1	8	6	1	4	6	24	2	4	2	24	4	1	28	4	1	20	4	4

Bydgoszcz, dnia 12. Czerwca 1827. Wyd. I.

533

1319 Mai II.

Betrifft die Befreiung der 60jährigen Personen, welche zur untersten Steuerstufe gehören, von Entrichtung der Klassensteuer.

Die Königl. Regierung wird in Bezug auf die in der Gesesammlung abgedruckte Königl. Rabinetsorder vom 21. v. M., betreffend die Befreiung der 60jährigen Personen, welche zur untersten Steuerstufe gehören, von Entrichtung der Klassensteuer, hierdurch angewiesen, diese Order durch die Amtsblätter zu publiciren, und hiernächst diejenigen Steuerpflichtigen dieser Stufe, welche am 1. Januar d. J. das 60ste Lebensjahr bereits zurückgelegt hatten, in den Ab- und Zugangslisten, vom 1. Juli ab, also mit dem halbjährigen Steuerbetrage in Abgang bringen zu lassen.

Die Ortsbehörden wird die Königl. Regierung vor dem Ende beauftragt, von den Steuerpflichtigen dieses Alters Verzeichnisse anzufertigen und solche hinsichtlich der Richtigkeit des anzugebenden Geburtsjahres von den Pfarrern oder Civilstands-Beamten attestirt, durch die Landräthe einzureichen. Bei solchen Personen, die aus Orten, welche von ihren Wohnorten entfernt, gebürtig sind, für welche mithin die Herbeischaffung des vorerwähnten Attestes Schwierigkeit hat, wird die Bescheinigung des Alters nach der Notorität genügen, und nur bei begründetem Zweifel die Herbeischaffung des Geburtscheins zu verlangen seyn. Da nach der Allerhöchsten Bestimmung die Steuer auf 3 Köpfe in der untersten Klasse beibehalten ist, und nur die Personen eines Haushalts, welche über 60 Jahr alt sind, darunter nicht mitgezählt werden sollen, so versteht es sich von selbst, daß in denjenigen Haushaltungen, welche mehr als 3 Köpfe des Steuerpflichtigen

1319 z. Maia II.

Względem uwolnienia 60cioletnich osób, do najniższej klasy podatkowej należących, od zaspokoienia podatku klasycznego.

Przy odwołaniu się do wydrukowanego w zbiorze praw Król. rozkazu gabinetowego z dnia 21. m. z., tyżącego się uwolnienia 60letnich osób do najniższej klasy podatkowej należących, od zaspokoienia podatku klasycznego, zaleca się ninieyszém Król. Regencyi, aby rozkaz ten przez Dzienniki urzędowe obwieściła, potem zaś podatkuiących klasy téy, którzy już dnia 1. Stycznia r. b. 60letni rok wieku swego ukończyli, w listach ubytku i przybytku, od 1. Lipca począwszy, a zatem z półroczną ilością podatkową w ubytku umieścić kazała.

Tém końcem upoważni Królewska Regencya Władze miejscowe, aby specyfikacye podatkuiących wieku tego sporządziły, i takowe względzie rzetelności wskazać się mającego roku urodzenia przez plebanów lub urzędników cywilnych attestowane, przez Radzców Ziemińskich podały. Przy osobach takich, które z miejsc od ich zamieszkań odległych, urodzone są, dla których zatem dostarczyć namienione atesta z trudnością przychodzi, będzie poświadczenie wieku według wiadomości dostateczne, i tylko przy udowodnionej wątpliwości dostarczenia metryki żądać będzie można. Gdy podług postanowienia najwyższego podatek ten na 3 głowy w najniższej klasie utrzymany jest, i tylko osoby jednéy familii, więcéy nad 60 lat liczące, do tego rachowane bydź niemają, rozumie się przeto samo przez się, że w familiach więcéy nad 3 głowy obowiązuącego do podatku wieku rachuiących, tam żadne

tigen Alters zählen, da kein Erlaß eintritt, wo nach Abzug der über 60 Jahr alten Leute, noch 3 steuerpflichtige Personen in einem Haushalte verbleiben. Die Personenzahl jeder Haushaltung muß daher in den Verzeichnissen mit angegeben werden.

uwolnienie nienastąpi, gdzie po odciążeniu ludzi przeszło 60 lat liczących, jeszcze trzy do podatku obowiązane osoby w iedney familii pozostają. Liczba osób każdéy familii musi byćzatem w specyfikacyach wykazana.

Die von der Königl. Regierung bestälfteten Verzeichnisse werden dann zum Belag der Abgangslisten des zweiten Semesters dienen, und ist darnach die Erhebung mit dem 1. Juli d. J. zu sistiren, hier aber am 1. Juli eine Nachweisung der Zahl der in dieser Art abgesetzten Personen nach den Kreisen mit Angabe des ausfallenden jährlichen Steuerbetrages einzureichen.

Specyfikacye przez Król. Regencyą zatwierdzone służyć potem będą za dowód list ubytkowych drugiego półrocza, i należy podług tych pobór z d. 1. Lipca r. b. wstrzymać, tu zaś d. 1. Lipca wykaz ilości osób w ten sposób uwolnionych, podług Powiatow z wyłączeniem ubywałącéy rocznéy summy podatkowéy podać.

Für die Veranlagung des Jahres 1828 ist ein gleicher Nachweis derjenigen Personen, welche im Laufe des Jahres 1827 das 60ste Jahr zurückgelegt haben, einzufordern, und eine summarische Angabe der hiernach in jedem Kreise ausfallenden Kopfzahl der Haupt-Nachweisung von dem Aufkommen der Klassensteuer beizufügen.

Do klasyfikowania roku 1828 potrzeba podobnego wykazu tych osób, które w ciągu roku 1827 60. rok ukończyły, żaządać i summaryczne podanie ilości głów podług tego w każdym Powiecie ubywałących do głównego wykazu wpływu podatku klasyycznego dolażyć.

Berlin, den 5. Mai 1827.

Berlin, dnia 5. Maja 1827.

General-Verwaltung der direkten Steuern.
(gek.) Maassen.

Administracya generalna podatków stałych.
(podp.) Maasson.

In Die Königl. Regierung zu Bromberg.

Do Królewskięy Regencyi w Bydgoszczy.

III 8167.

III. 8167.

Vorstehende Bestimmung der Königl. General-Verwaltung der direkten Steuern im Finanz-Ministerio, wegen Befreiung der 60jährigen Personen, welche zur untersten Steuerstufe gehören, von Entrichtung der Klassensteuer, wird, in Befolge der Bekanntmachung, diesjähriges Amtsblatt Nro. 23 Pag. 468, hierdurch zur allgemeinen Kenntniß gebracht, und die Königl. Landrätlichen Ämter werden angewiesen, hiernach genau zu verfahren.

Bromberg, den 16. Juni 1827.

Abtheilung des Innern.

Nachstehende Bekanntmachung des Herrn Finanz-Ministers Excellenz vom 24. April d. J., die künftige Lösung des Stempels zu ausländischen Zeitungen betreffend, bringe ich hiermit, wie folgt:

Es ist die Einrichtung getroffen worden, daß die Quittungs-Formulare über den Stempel von ausländischen Zeitungen, welche zufolge der Bekanntmachung vom 6. Juli 1822, Statt des für jedes Exemplar einer ausländischen Zeitung vierteljährlich zu lösenden weißen Stempelbogens von 10 sgr. eingeführt werden, vom 1. Juli d. J. ab nicht mehr bei den gewöhnlichen Stempel-Debits-Behörden verkauft, sondern durch die Postämter selbst, sowohl zu den unmittelbar von ihnen debittiren, als zu den unter Kreuzband eingehenden ausländischen Zeitungen, jedem ersten Quartalsstücke beigelegt werden, dergestalt, daß bei allen ausländischen Zeitungen der Stempelbetrag von dem Empfänger durch das Postamt eingezogen wird. Es wird hierdurch jedoch in der

Powyzsze postanowienie Król. Administracyi generalnéy podatków stałych w Ministerium finansów, względem uwolnienia osób 60 letnich, do nayniższéy klasy podatkowéy należących, od zaspokoienia podatku klassycznego, stósownie do obwieszczenia Dziennika urzędowego tegorocznego Nro. 23. stronnica 468., podaie się ninieyszana do wiadomości publiczney, niemniéy zaleca się Król. Urzędóm Radzco-Ziemian-skim, aby podług niego ściśle postępowaly.

Bydgoszcz, dnia 16. Czerwca 1827.

Wydział podatków stałych etc.

Następujące obwieszczenie IW. Ministra finansów z dnia 24. Kwietnia r. b. tyczące się przyszłego wykupowania stępla do gazet zagranicznych, podaie do publiczney wiadomości.

Postanowione zostało, ażeby formularze do kwitów za stępel do gazet zagranicznych, które podług ogłoszenia z dnia 6. Lipca 1822. w miesyce wykupować się mianego co kwartał do każdego egzemplarza gazet zagranicznych białego arkusza stęplowego po 10 sgr. zaprowadzone zostały, z dniem 1. Lipca r. b. iuż nie przez zwyczajne dystrybucye stęplowe przedawane, lecz przez Urzędy pocztowe, tak co do debittowanych przez nie bezpośrednio gazet zagranicznych, iako téż i tych, które z przepaską krzyżową wchodzą, do pierwszéy gazety zaczynaiącego się kwartału bywały dołączane tak, iżby opłata od wszelkich gazet zagranicznych zaraz od odbieraiącego takowe przez Urząd pocztowy ściagnioną zo-

durch den § 29 des Stempelgesetzes vom 7. März 1822 getroffenen Bestimmung nichts geändert, wornach, wer fremde Zeitungen hält, sich durch Vorzeigung des dazu kassirten Stempelbogens für das laufende Vierteljahr über die behörige Lösung des Stempels muß ausweisen können und von der Verantwortlichkeit für den Stempel durch die Entschuldigung nicht befreit wird, daß ihm derselbe vom Postamte oder andern Vertheilern nicht ausgehändig worden.

Die Empfänger ausländischer Zeitungen, denen etwa das erste Quartalsstück ohne die behörige gedruckte Quittung über den Stempel ausgehändig werden sollte, werden daher, um sich selbst von jeder Verantwortlichkeit zu befreien, solches sofort der Steuer-Behörde ihres Wohnorts zur weitem Veranlassung anzeigen müssen.

Berlin, den 24. April 1827.

Der Finanz-Minister.

(gez.) v. Mogg.

zur öffentlichen Kenntniß.

Posen, den 7. Juni 1827.

Gehelmer = Ober = Finanz = Rath und
Provinzial = Steuer = Direktor.

Löffler.

stała. Przez urządzenie to nie zmienia się jednak nic w § 29. prawa o stęplu z dnia 7. Marca 1822, podług którego utrzymujący gazety zagraniczne jest obowiązany ukazaniem skassowanego do gazety za bieżący kwartał stępla udowodnić istotnie uiszczoną opłatę stęplową, i nie może się bynajmniej uwolnić od odpowiedzialności wymówką, iż mu stępel przez Urząd pocztowy, lub innego Dystrybutora nie został wręczony.

Odbierający gazety zagraniczne, którymby pierwsza gazeta kwartału bez przyzwoitego drukowanego kwitu za stępel wręczoną być miała, zechcą przeto dla uniknienia wszelkiej odpowiedzialności, donieść o tém Władzy poborowey ich zamieszkania w celu przedsięwzięcia dalszych kroków.

Berlin, dnia 24. Kwietnia 1827.

Minister finansów.

(podp.) v. Motz.

Poznań, dnia 7. Czerwca 1827.

Tajny Nadradzca finansowy i pro-
wincyalny Dyrektor podatków.

Löffler.

Personal - Chronik.

Kronika osobista.

Der evangelische Predigt = Amts = Kandidat
Johann Friedrich Anklam zum Pfarrer in
Runow.

Kandydat kaznodziejstwa ewangelickiego
Jan Frederyk Anklam na plebana w Runo-
wie.

Der Schul- und Predigt-Amts-Kandidat
 Carl Christian Gottlob Siegesmund als inter-
 imistischer Rektor bei der evangelischen Stadt-
 schule in Schönlanke, und der Lehrer Johann
 Sauer als interimistischer zweiter Lehrer bei
 der gedachten Schule.

Der evangelische Seminarist Michael
 Thiede als interimistischer Lehrer bei der evan-
 gelischen Schule zu Friedenthal, im Kreise
 Schubin.

Der Seminarist Jantz als Lehrer bei der
 evangelischen Schule zu Buszkowo.

Kandydat szkolny i kaznodziejski Karól
 Krystyan Gottlob Siegesmund na intermi-
 stycznego Rektora przy szkole mieyskiej
 ewangelickiej w Trzciance, i nauczyciel
 Jan Sauer na intermistycznego drugiego
 nauczyciela przy wspomnionej szkole.

Seminarysta ewangelicki Michał Thiede
 na intermistycznego nauczyciela przy szkole
 ewangelickiej w Friedenthal, Powiecie Szu-
 bińskim.

Seminarysta Jantz na nauczyciela przy
 szkole ewangelickiej w Buszkowie.

Öffentlicher Anzeiger

Dodatek publiczny

zu

do

N^{ro} 26.

N^{ro} 26.

459 Juni I.

Menschenpocken.

In Smeryn, Schubin's Kreises, sind die natürlichen Menschenpocken ausgebrochen.

Bromberg, den 12. Juni 1827.

Königliche Preussische Regierung.
Abtheilung des Innern.

459 z Maia I.

Ospa ludzka.

W Smerzynie Powiecie Szubińskim powstała naturalna ospa ludzka.

Bydgoszcz, dnia 12. Czerwca 1827.

Królewsko-Pruska Regencya.
Wydział spraw wewnętrznych.

1048 Juni I.

Den zur Kriegs-Reserve entlassenen Garde-Jäger Borkenhagen haben wir im Monat Februar d. J. von dem Waldwärterposten des Reviers Louisenhayn, Oberförsterel Roschin, welchen derselbe interimistisch versah, entlassen.

Da uns dessen jetziger Aufenthalt unbekannt ist, so fordern wir denselben hierdurch auf, binnen vier Wochen dem Oberförster Rudolph zu Jezerze bei Rudewitz, entweder schriftlich oder persönlich seinen jetzigen Wohnort zu melden. Gleichzeitig werden alle Poli-

1048 z Czerwca I.

Puszczonego do rezerwy wojennéy strzelca gwardyi Borkenhagen, uwolnilismy w miesiacu Lutym r. b. od funkcyi gaiowego rewiru Louisenhayn w nadlesniczostwie Mozszin, która tenże interimistycznie sprawował.

Niewiedząc o tego terazniejszym pobycie, wzywamy go niniejszém, aby w przeciągu tygodni czterech nadlesniczemu Rudolph w Jezerkach przy Pobiedziskach piśmiennie lub osobiście pobyt swój terazniejszy wskazał. Zarazem zalecamy niniejszém

gel. Behörden hierdurch angewiesen, im Fall der Einen oder der Andern der Aufenthalt des Borkenhagen bekannt seyn sollte, uns selbigen anzuzeigen.

wszystkim Władzom policyjnym, aby w razie wiadomości o pobycie rzeczónego Borkenhagen, o takowym nam doniosły.

Posen, den 29. Mai 1827.

Poznań, dnia 29. Maia 1827.

Königliche Preussische Regierung.

Królewsko-Pruska Regencya.

Abtheilung für die direkten Steuern u.

Wydział podatków stałych dóbr i lasów.

B e k a n n t m a c h u n g.

Das zum Königl. Domainen-Amte Rastenburg in Ostpreußen geschlagene Domainen-Vorwerk Harten, nebst dem Abbau Milchbude bei der Stadt gleichen Namens, 10 Meilen von Königsberg in Preußen und 4 Meilen von Altenburg, der nächsten an einem schiffbaren Fluß gelegenen Stadt, entfernt, soll von Trinitatis 1828 ab, auf drei oder sechs Jahre, im Wege des öffentlichen Ausgebots verpachtet werden.

Dieses Vorwerk enthält mit Einschluß des abgebauten Vorwerks Milchbude

863 Morgen	107½	□ Ruthen	Acker und
11	104	□	Gartenland, größtentheils erster und zweiter Klasse,
411	49	□	Feld- und Separat-Wiesen mittler Güte,
812	56½	□	Weide und Dröschland,
186	159	□	Teiche, Gräben u.
18	78	□	Hof- und Baustellen,
44	53	□	Inland und Wege.
<hr/>			
2348 Morgen	47	□	Ruthen Preussischen Maaßes.

Außerdem sind:

- die Getränke-Fabrikation, bestehend aus Bran- und Brenneret, und
- die Fischerei in dem Schloß- und Mühlen-Teiche,

Gegenstände der Pacht.

Der Bierungs-Termin ist auf den 1. September 1827, im Konferenz-Lokale der unterzeichneten Königl. Regierung festgesetzt, und die Pacht-Anschläge, der Plan des Vorwerks, die Nachweisungen des Königl. Inventariums nebst den Pachtbedingungen, können bis dahin täglich in den Stunden von 9 bis 12 Uhr Vormittags, in der hiesigen Registratur bei dem Regierungs-Sekretair Eichler eingesehen werden.

Die Pachtlustigen, welche eine spezielle Kaution von 1200 Rthl. in Staats-Papieren oder gesetzliche Sicherheit gewährenden Dokumenten sogleich nachweisen, auch sonst zur Uebernahme der Pacht eines Königl. Domainen-Vorwerks qualifizirt sind, und sich darüber vollständig ausweisen können, werden aufgefordert, ihre Gebote in dem obigen Termine an den Departements-Rath, Geheimen Regierungs-Rath Reich, abzugeben, und soll der Zuschlag für den Meistbietenden, sofern dessen Gebot das von dem Königl. Ministerio festgesetzte Minimum erreicht, sogleich nach Ablauf des Termins nachgesucht werden.

Königsberg, den 9. Juni 1827.

Königliche Preussische Regierung.

Abtheilung für die Verwaltung der direkten Steuern, Domainen und Forsten.

Proklama.

Auf den Antrag des Königl. Fiscal wird von dem unterzeichneten Landgericht bekannt gemacht, daß gegen den aus Lobfens gebürtigen, seinem gegenwärtigen Aufenthalt nach unbekanntem Müllergesellen Friedrich Lawrenz, welcher sich bei der vorjährigen Kantons-Revision auf Erfordern nicht gestellt, und von Chobesliner Mühle, wo er zuletzt als Gefelle gearbeitet, ohne vorher seiner Obrigkeit den Ort seines künftigen Aufenthalts in Preussischen Landen anzuzeigen, entfernt, und dadurch die Vermuthung wider sich erregt hat, daß er in der Absicht, sich der Militär-Pflicht zu entziehen, außer Landes gegangen, der Konfiskations-Prozeß eröffnet ist. Der Müllergeselle Friedrich Lawrenz wird daher aufgefordert, ungekäumt in die Königl. Preuß. Staaten zurückzukehren, auch in dem auf

den 26. September d. J.

vor dem Deputirten, Herrn Landgerichts-Auskultator v. Laskowski, im hiesigen Landgerichts-Geschäftslokale anberaumten Termin zu erscheinen und sich über seinen Austritt aus den hiesigen Staaten zu verantworten.

Proklama.

Na wniosek Królewskiego Fiskusa podał podpisany Sąd Ziemiański do wiadomości, iż przeciw młynarczykowi Frydrykowi Lawrenz rodem z Łobżenicy pochodzącemu a z mieysca pobytu niewiadomemu, który się do przeszłoroczney rewizyi kantonowey na wezwanie nie stawil i z młyna Chobielińskiego, gdzie na ostatku iako czeladnik był robil, niezawiadomiwszy zwierzchności swojej o mieyscu przyszłego swego pobytu w kraiach Pruskich, oddał, a przez to na siebie domysł sciągnął, iakoby w zamiarze usunienia się od służby woyskowej uszedł z kraju, process konfiskacyjny otworzony został. Wzywa się zatem pomieniony młynarczyk Fryderyk Lawrenz, ażeby niebawnie do państw Królewsko-Pruskich powrócił, a zarazem w terminie na

dzień 26. Września r. b.

przed Deputowanym Sądu Ziemiańskiego Ur. Laskowskim, Auskultatorem, w lokalu służbowym tutejszego Sądu Ziemiańskiego stanął i względem oddalenia się swojego z tutejszych państw zdał Homaczenie.

Sollte der 2c. Laurentz diesen Termin weder persönlich noch durch einen gesetzlich zulässigen Stellvertreter, wozu ihm die hiesigen Justiz-Kommissarien Herren Vogel und Brix vorgeschlagen werden, wahrnehmen, so wird er seines gesammten gegenwärtigen in- und ausländischen Vermögens, so wie aller etwaigen Erb- und sonstigen Vermögens-Anfälle für verlustig erklärt, und solches Alles der Haupt-Kasse der hiesigen Königl. Regierung zuerkannt werden.

Bromberg, den 26. April 1827.

Königl. Preuß. Landgericht.

Gdyby terminu tego ani osobiście, ani przez prawnie upoważnionego zastępcę, na którego mu się tuteysi Kommissarze sprawiedliwości UUr. Vogel i Brix przedstawiają, niedopilnował, na ten czas za utracającego cały swój w kraju i za granicą będący majątek, tudzież wszelkie na przyszłość oczekujące go sukcesy i spadki uznany, i wszystko to główny Kassie tuteyszej Królewskiej Regencyi przysądzone zostanie.

Bydgoszcz, dnia 26. Kwietnia 1827.

Królewsko-Pruski Sąd Ziemiański.

A n k ü n d i g u n g.

Verhandlungen des Vereins zur Beförderung des Gartenbaues in den Königl. Preuß. Staaten, 7te Lieferung, gr. 4. mit 18 Kupfern in farbigem Umschlag, Preis 2½ Ntr., im Selbstverlage des Vereins, zu haben durch die Nicolaische Buchhandlung in Berlin und Stettin und bei dem Secrerair der Gesellschaft, Heynich, Leipziger Platz Nro. 3 in Berlin. Desgleichen die 6te Lieferung mit 2 Kupfern, Preis 1 Ntr. und die 5te Lieferung mit 8 Kupfern, Preis 3 Ntr. Aus dieser besonders abgedruckt:

Anleitung zum Bau der Gewächshäuser vom Garten-Direktor Otto und Bau-Inspektor Schramm.

Subhastations-Patent.

Das unter unserer Gerichtsbarkeit in der hiesigen Stadt sub Nro. 189 belegene, den Erben der verstorbenen Hofgerichts-Präsidentin v. Kleist zugehörige massive Wohnhaus nebst Zubehör, welches nach der gerichtlichen Taxe auf 2614 Ntr. 17 sgr. 9 pf. gewürdigt worden ist, soll auf den Antrag der Gläubig-

Patent subhastacyjny.

Dom murowany mieszkalny pod iurydykcyą naszą w mieście tuteyszem pod Nro. 189 położony do sukcesorów zmarłej małżonki Ur. Kleist, Prezesa Sądu Nadwornego należący wraz z przyległościami, który podług taxy sądownie sporządzonej na tal. 2614, sgr. 17, szel. 9 jest oceniony, na

ger Schuldenhalber öffentlich an den Meistbietenden verkauft werden, und die Versteigerungs-Termine sind auf

den 1. Mai d. J.

den 3. Juli d. J.

und der peremptorische Termin auf

den 4. September d. J.

vor dem Herrn Landgerichts-Rath Dannenberg, Morgens um 9 Uhr, alhier angesetzt.

Besitzfähigen Käufern werden diese Termine mit der Nachricht bekannt gemacht, daß in dem letzten Termine das Grundstück dem Meistbietenden zugeschlagen, und auf die etwa nachher einkommenden Gebote nicht weiter geachtet werden soll, insofern nicht gesetzliche Gründe dies nothwendig machen.

Uebrigens steht innerhalb 4 Wochen vor dem letzten Termine einem Jeden frei, uns die etwa bei Aufnahme der Taxe vorgefallenen Mängel anzuzeigen.

Die Taxe kann zu jeder Zeit in unserer Registratur eingesehen werden.

Bromberg, den 29. Januar 1827.

Königl. Preuß. Landgericht.

Subhastations-Patent.

Es soll in Folge des Auftrages des Königl. Landgerichts zu Bromberg der dem verstorbenen Bürgermeister Lange zugehörige, hieselbst sub Nro. 24 belegene Bauplatz nebst zwei Gärten, welche nach der in unserer Registratur jederzeit einzusehenden Taxe auf 183 Rthl. gewürdigt worden, im Wege der nothwendigen Subhastation an den Meistbietenden in dem auf

den 25. September d. J.

hier anberaumten Termine verkauft, und auf spätere Gebote keine Rücksicht genommen werden. Zugleich werden die ihrem Wohnorte nach unbekanntem Realgläubiger, Justiz-Rath und Kreis-Richter Kochsche Erben, ebenfalls zu diesem Termine unter der Verwarnung vorgeladen, daß dem Meistbietenden nicht nur

zudane wierzycieli z powodu długow publicznie naywięcący daiącemu sprzedanym bydź ma, którym końcem terminu licytacyine na

dzien 1. Maia r. b.

dzien 3. Lipca r. b.

termin zaś peremptoryczny na

dzien 4. Września r. b.

z rana o godzinie 9. przed Ur. Dannenberg, Sędzią Ziemiańskim, w miejscu wyznaczone zostaty.

Zdolność kupienia mających uwiadomiamy o terminach tych z nadmienieniem, iż w terminie ostatnim nieruchomości naywięcący daiącemu przybitą zostanie, na późniejsze zaś podania względ mianym niebędzie, jeżeli prawne tego niebędą wymagać powody.

W przeciągu czterech tygodni zostawia się z resztą każdemu wolność domiesienia nam o niedokładnościach, iakieby przy sporządzeniu taxy zayść były mogły.

Taxa każdego czasu w Registraturze naszey przeyrzana bydź może.

Bydgoszcz, dnia 29. Stycznia 1827.

Królewsko-Pruski Sąd Ziemiański.

Patent subhastacyiny.

Z zlecenia Sądu Ziemiańskiego w Bydgoszczy ma bydź zmarlemu Burmistrzowi Lange, należący tutaj pod Nro. 24. położony plac budowli wraz z dwiema ogrodami, który podług w Registraturze naszey każdego czasu przeyrzć się mogącý sądowey taxy na 183 tal. oceniony iest, drogą konieczney subhastacyi publicznie więcący daiącemu w terminie tu wyznaczonym

dnia 25. Września r. b.

sprzedany, i na późniejsze podania żadem względ miany nie będzie. Przytym zapozywa się także na ten termin z pobytu swego niewiadomych realnych wierzycieli sukcesorów konsyliarza sprawiedliwości i Sędziego powiatowego Kocha z tém zagrożeniem, że

der Zuschlag ertheilt, sondern auch nach gerichtlicher Erlegung des Kaufschillings die Löschung der eingetragenen Forderungen, ohne daß es zu diesem Zwecke der Produktion des Instrumentes bedarf, verfügt werden soll.

Koronowo, den 26. April 1827.

Königl. Preuß. Friedensgericht.

Bekanntmachung.

Im Auftrage des Königl. Landgerichts zu Bromberg wird das unterzeichnete Friedensgericht das den Mendel Maron'schen Eheleuten gehörige, zu Labischin sub Nro. 10 auf der Altstadt belegene Haus im Termine

den 11. Juli d. J.

in Labischin auf ein Jahr, vom 11. Juli d. J. bis dahin k. J. öffentlich verpachtet werden.

Pachtlustige werden zu gedachtem Termine hiemit eingeladen.

Szubin, den 13. Juni 1827.

Königl. Preuß. Friedensgericht.

Bekanntmachung.

Die dem Müller Glowinski zugehörige, bei Kwieciszewo, Mogilnoer Kreises, belegene zweigängige sogenannte Neu-Mühle, soll Schuldenhalber auf ein Jahr im Termine

den 9. Juli d. J.

in Trzemeszno verpachtet werden, wozu Pachtliebhaber eingeladen werden.

Trzemeszno, den 13. Juni 1827.

Königl. Preuß. Friedensgericht.

plusclicantowi plac powyższy przybitym oraz po wyliczeniu summy szacunkowej wymazanie zahypotykowanego długu bez produkcji potrzebnego na ten koniec instrumentu uskutecznionym zostanie.

Koronowo, dnia 26. Kwietnia 1827.

Królewsko-Pruski Sąd Pokoju.

Obwieszczenie.

Z polecenia Król. Sądu Ziemiańskiego w Bydgoszczy, podpisany Sąd Pokoju dom małżonkom Mendel Maron's należący, w Łabiszynie na starym mieście pod Nro. 10. położony, na rok ieden od d. 11. Lipca r. b. do tegoż dnia r. p. w terminie

dnia 11. Lipca r. b.

na miejscu w Łabiszynie publicznie wydzierżawiać będzie.

Ochotę dzierżawienia mających na termin ten niniejszemu się wzywa.

Szubin, dnia 13. Czerwca 1827.

Królewsko-Pruski Sąd Pokoju.

Obwieszczenie.

Młynarza Głowińskiego własny, pod Kwieciszewem Powiatu Mogilińskiego położony dwugankowy tak nazwany nowy młyn, z powodu długów ma być na ieden rok w terminie

dnia 9. Lipca r. b.

w Trzemesznie wydzierżawiony, do którego chęć dzierżawienia mających wzywamy.

Trzemeszno, dnia 13. Czerwca 1827.

Królewsko-Pruski Sąd Pokoju.

Ritterguts = Verkauf.

Die im Conzischen Kreise, Marienwerderischen Regierungs-Bezirks, 4 Meilen von Bromberg, 3 Meilen von Schwetz und Tuchel belegenen, der Westpreussischen Landschaft gehörigen adelichen Güter Jastrzembie und Brzeczczel sollen von der unterzeichneten Direktion einzeln, oder auch zusammen, meistbietend verkauft werden.

Das Gut Jastrzembie ist im Jahre 1823 auf 14,906 Rthl. 1 sgr. 10 pf. landchaftlich abgeschätzt, enthält ausschließlich der Weide, der Gärten und des Unlandes 635 Morgen 130 □ Ruthen altkult. Vorwerks-Acker, wovon circa $\frac{1}{2}$ zur zweiten, $\frac{1}{3}$ zur dritten und $\frac{1}{6}$ zur vierten Klasse gehören, 102 Morgen 249 □ Ruthen altkult. Vorwerksweiden, 250 Morgen

gen alkulum. Wald und 150 Morgen Baueracker, und bezieht an beständigen und unbeständigen Einsassenprästationen jährlich 193 Rtlr. 11 sgr. 10 pf., die nicht unbedeutenden Hand- und Spanndienste ungerechnet. Die Winterausfaat beträgt 364 Scheffel.

Das Gut Brzenyetz ist im Jahre 1823 auf 3404 Rtlr. 5 sgr. 9 pf. landschaftlich abgeschätzt, enthält angeschlossen der Weide und des Unlandes 253 Morgen 50 □ Ruthen alkulum. Vorwerksacker, zweiter und dritter Klasse auch etwas vierter Klasse, 11 Morgen 2 □ Ruthen alkulum. Wiesen, 1 Morgen 140 □ Ruthen alkulum. Gartenland.

Die beständigen und unbeständigen Gefälle betragen jährlich 77 Rtlr. 7 sgr. 6 pf. Das Vorwerk hat 150 □ Ruthen Winterausfaat.

Der Vletungstermin ist auf den 15. November d. J., Vormittags um 10 Uhr, in dem hiesigen Landschaftshause angesetzt, zu welchem wir Kauflustige einladen.

Die Kaufbedingungen nebst den Nutzungszuschlägen können täglich in der Registratur der unterzeichneten Direktion eingesehen werden.

Vor der Zulassung zum Bieter ist eine Kaution auf das Gut Jasterzembie mit 1000 Rtlr., auf das Gut Brzenyetz mit 300 Rtlr., in baarem Gelde oder in Pfandbriefen oder Staatsschuldscheinen nebst Coupons, oder in andern Preussischen Staatspapieren zu erlegen.

Bromberg, den 21. Juni 1827.

Königliche Westpreussische Provinzial-Landschafts-Direktion.

Zur Verpachtung des im Inowraclawer Kreise belegenen, unter Landschaftlicher Sequestration stehenden adelichen Guts Zagalewiczki steht ein Termin auf den 9. Juli d. J. im Landschaftshause zu Bromberg, Nachmittags um 3 Uhr, an.

Die Kaution beträgt 250 Rtlr. baar oder 300 Rtlr. in Pfandbriefen oder sichern Dokumenten. Die Pachtbedingungen werden im Termine bekannt gemacht werden.

Kattowo, den 23. Juni 1827.

v. Mehring,
Sequestrations-Kommissarius.

Den Empfang von natürlichen Saidschüger- und Pöllnaer Bitter Brunnen-, desgleichen Selter-, Maria Kreuz-, Schlessischen Obersalz-, Eger- und Ludowa-Brunnen diesjähriger Füllung, so wie Berliner künstliches Selterwasser und Carlsbader-Neubrunnen zeigt der Apotheker Jilling zu Bromberg.

Bei meinem Abgange von hier nach Stettin empfehle ich mich ganz ergebenst meinen Gönnern und Freunden zum ferneren geneigten Andenken.

Bromberg, den 28. Juni 1827.

Louis Eyme.

Wychodząc tu z tąd do Szczecina, polecam się dalszemy łaskawemy pamięci moich przyjacioł.

Bydgoszcz, dnia 28. Czerwca 1827.

Ludwik Eyme.

56

Mein hier am Markte belegenes Haus nebst Speicher und 2 Nebwiesen ist aus freier Hand unter sehr billigen Bedingungen zu verkaufen oder gegen ein kleineres Schuldenfreies zu vertauschen. Jedenfalls ist eine Wohnung im Parterre von 2 Zimmern, 1 Küche, Keller etc. von Johann b. J. ab zu vermieten.

Bromberg, den 19. Juni 1827.

Wilhelmine Heyder.

Auf dem Gräflichen Gute Sleffin bei Mackel stehen 74 Stück echte Merinos, zwei- und dreijährige Stammböcke, zum Verkauf, welche Unterzeichnete am 10. Juli d. J. meistbietend gegen gleich baare Bezahlung zu verkaufen beabsichtigt, und Kauflustige zu diesem Termine ergebendst einladet.

Sleffin, den 18. Juni 1827.

Widermann.

Seinen hochzuverehrenden Freunden und Bekannten in und um Bromberg sagt bei seiner Abreise nach Carls- und Marienbad, zu Wiederherstellung seiner Gesundheit, ein herzliches Lebewohl

Bromberg, den 27. Juni 1827.

Dr. Anderssen,
praktischer Arzt.

Ich beabsichtige mein in der hiesigen Friedrichsstraße belegenes Wohnhaus unter No. 190, welches seit mehreren Jahren als Gasthof benutzt, und durch mehrere Anlagen zur Bequemlichkeit der Reisenden neuerlich verbessert worden, auch im besten Rufe ist, mit allen dazu gehörigen Pertinenzien, imgleichen vier Nebwiesen, aus freier Hand zu verkaufen oder zu diesem Zweck auf 6 Jahre, von Michaelis d. J. ab, zu vermieten. Hierauf Reflektirende werden ersucht, sich in portofreien Briefen an mich zu wenden

Der Landgerichts-Salarien-Kassen-Rendant
Schlarbaum aus Posen.

Außerordentliche Beilage

No. 26. des Amtsblatts der Königl. Regierung zu Bromberg.

1437 Juni I.

Heuschrecken im Kreise Chodziesen.

In Hammer und Ciszyn, im Woytamt Olesznick, Kreise Chodziesen, haben sich Heuschrecken in ungewöhnlich großer Menge eingefunden.

Sie richten nach der Anzeige des Woytamt und des Kreis-Physikus große Verheerungen in den Saat- und Roggen-Feldern an, indem sie die Halme, auf welchen oft 8 bis 10 dieser Insekten sitzen, unter der Lehre entzwei beißen.

Die benachbarten Fluren von Chrostowo, Uszcz-Neudorff, Kahlstadt u. sind auch bereits von ihnen bedroht.

Eben so verlautet, daß sie sich in der Brouaberger Gegend eingefunden haben.

Wir eilen, die Eingeseffenen unsers Verwaltung=Bezirks hievon in Kenntniß zu setzen und sie mit folgenden, aus dem

Erneuerten Edikt wegen Vertilgung der Heuschrecken und Sprengsel d. d. Berlin, den 25. Mai 1805,

entnommenen Bestimmungen bekannt zu machen,

1437 z Gzerwca I.

Szarancza w Powiecie Chodzieskim.

W Hammer i Ciszyn, w Urzędzie woytowskim Olesznickim, Powiecie Chodzieskim, okazata się szarancza w nadzwyczajnie wielkiej mnogości.

Podług doniesienia Urzędu woytowskiego i Fizykatu powiatowego sprawnia szarancza ta wielkie spustoszenia w zasiowie i polach żytnych, gdyż zdźbła, na których często 8 do 10 tych insektów siedzi pod kłosem przegryzuia.

Sasiadzkie okolice Chrostowa, nowé wsi Uyskiéy, Kahlstadt i t. d. są także przez nią inż zagrożone.

Podobnież dochodzą dosłuchy, że się szarancza ta i w okolicy Bydgoskiéy znalazła.

Pospieszamy uwiadomić o tém mieszkańców Departamentu naszego, i ich z następnemi,

z ponowionego edyktu względem wytępienia szaranczy i skoczkwów dd. Berlin, dnia 25. Maia 1805.

wylętami postanowieniami obznaymić.

§. 1.

Verpflichtung zur Anzeigē der Sprengsel-Invasion.

Wenn Heuschrecken auf den Feldern, Forsten, Hütungen oder Wiesen einfallen, so muß der Besitzer solches bei Fünf bis Fünfzig Thaler Geld- oder verhältnismäßiger Gefängnißstrafe nicht nur den nächsten Nachbarn, sondern auch dem vorgesetzten Domainen-Amt oder der Grundherrschaft sogleich anzeigen, und beide letztere sind schuldig, von dem Vorfalle sofort, allenfalls durch einen reitenden Boten, dem Landrath des Kreises zu benachrichtigen.

§. 2.

Abschnitt I.

Wenn die Heuschrecken in der Erndte einfallen auf reifen Aehrenfeldern.

So lange das reife Getreide noch auf dem Halm steht, pflegen die Heuschrecken auf selbiges anzufliegen; da aber ihr Gebiß nicht scharf genug ist, um den reifen Körnern Schaden zuzufügen, so wird in diesem

- a) die Lage der Sache dem Grenz-Nachbar bekannt gemacht,
- b) das mit Heuschrecken bezogene Aehrenfeld mit Wachen besetzt, um die Heuschrecken zu beobachten, daß Getreide aber möglichst bald abgeerntet.

§. 3.

Bestättigung der Heuschrecken.

Wenn die Heuschrecken aufstiegen, um sich an andern Orten zu setzen, müssen alle Leute aus dem Dorfe, auf dessen Feldmark sie sich befinden, heraus, um die Heuschrecken durch Lärm, Trommeln und Schießen von andern Aehrenfeldern abzuhalten und dahin zu bringen, daß sie entweder die Gegend ganz verlassen, oder sich auf eine leere Hütung, Brache oder Stoppelfeld niederlassen. Die

§. 1.

Obowiązek doniesienia o nastaniu skoczaków.

Gdy szarańcza pola, bory, pastwiska lub łąki napadnie, donieść powinien natychmiast o tém posiadziel pod karą pieniężną talarów pięć do pięciudziesiąt lub stósowną karą więzienia, nietylko najbliższym sąsiadom, lecz téż przełożonemu Urzędowi ekonomicznemu lub państwu gruntu, obydwaj zaś ostatni obowiązani są o przypadku tym natychmiast, i to przez konnego posłańca Radcę Ziemiańskiego Powiatu zawiadomić.

§. 2.

O d d z i a ł I.

Gdy szarańczą pod czas żniwa na dojrzałe kłosa napadnie.

Dopoki jeszcze dojrzałe zboże na żdźble stoi, zwykła szarańcza na toż wlatać, gdy zaś gryzienie ię nie jest dosyć ostrém, aby dojrzałym ziarnom szkodę przynieść, przeto w przypadku tém należy

- a) o położeniu rzeczy sąsiada zawiadomić i
- b) pola szarańczą okryte, w celu pilnowania szarańczy téj, strażą obsadzić, zboża zaś ile możności spiesznie zeżniwić.

§. 3.

Wstrzymanie szarańczy.

Gdy szarańcza podlatnie, w celu przeniesienia się na inne miejsca, wyjść muszą wszyscy ludzie ze wsi, na której się polu taż szarańcza znajduje, w celu wstrzymania ię przez hałas, bębnienie i strzelanie od innych pól w kłosa obfitych, i w celu doprowadzenia do tego, iżby szarańcza albo okolicę całkiem opuściła, lub na próżnem pastwisku, ugorze lub ściernisku osiadła.

Grenz-Nachbarn beobachten ein Gleiches, um den Schwarm von ihren Grenzen abzubalten, oder aufs Freie zu bringen. Sobald die Sprengsel auf dem freien Felde liegen, kann mit vielem Erfolg an ihre Vertilgung gearbeitet werden, weil sie, wenn es geregnet hat, oder so lange des Morgens früh ihre Flügel vom Thau feucht sind, nicht aufliegen und in diesem Zustande mit leichter Mühe todtgeschlagen werden können.

§. 4.

Vertilgung der Heuschrecken nach geschehener Bestätigung.

Wenn die Heuschrecken solchergestalt im Freien liegen, beordert der Woyt noch denselben Tag soviel Mannschaft aus seinem Woytamt's Bezirk, als erforderlich ist, um das Lager der Heuschrecken auf der Morgen- und Abendseite so zu umstellen, daß die Leute nicht weiter als 10 Schritt auseinander zu stehen können. Auf diese Ordre des Woyts muß, wenn es von nöthen ist, aus jedem Hause eine Person, wozu indeß auch Kinder über 10 Jahr gebraucht werden können, gestellt werden.

Die beordnete Mannschaft muß mit Knüppeln, Dreschfägeln oder noch besser vierkantigen hölzernen Peitschen versehen seyn, um die Heuschrecken damit todt zu schlagen; auch muß jeder Beorderter vor Tagesanbruch auf seinem Posten seyn, weil sonst alles vergebliche Arbeit ist. Der Woyt läßt nun ebenfalls vor Tagesanbruch die Mannschaft auf die Morgen- und Abendseite des Heuschreckenlagers umstellen, und sobald der Tag soweit grauet, daß eine Heuschrecke am Boden erkannt werden kann, setzt sich von beiden Seiten die Mannschaft langsam und ohne Geräusch in Bewegung und jeder schlägt die Heuschrecken todt, die ihm nach seinem Strich vorkommen. Wenn auf diese Weise beide Linien in der Mitte zusammen treffen, machen sie linksumfehr und wiederholen den Hin- und Herzug unter beständigem Todtschlagen der Sprengsel, so lange, bis diese

Sąsiedzi graniczni toż samo czynić powinni, w celu wstrzymania rojowiska od swych granic, lub zaprowadzenia na wolne pole. Skoro skoczki na wolnem polu leżą, można z niemającym odniesieniem skutku do wytepienia ich przyłożyć się, gdyż szarańcza ta, jeżeli deszcz padał, lub dopóki z rana skrzydła iéy od rosy wilgotne są, z lecić niezdolna i w tym stanie łatwo zabita być może.

§ 4.

Wytepienie szarańczy po wstrzymaniu iéy.

Gdy szarańcza tém sposobem na wolnem polu leży, zwoła Woyt ieszcze tego samego dnia tyle ludzi z okręgu swego woytowskiego, ile potrzeba, w celu otoczenia łożyska szarańczy na wschód i zachód tak, żeby ludzie nie dalej iak dziesięć kroków od siebie stoieli. Na rozkaz ten Woyta stawić się musi, gdy tego potrzeba, z każdego domu iedna osoba, do czego także dzieci nad 10 lat użytymi być mogą.

Zwołani ludzie opatrzeni być muszą w kije, cepy lub lepiéy w czterokanciate drewniane baty, w celu zabicia temi szarańczy, podobnież stawić się musi kazdy przywołany na nieyscu swém przededniem, gdyż inaczéy weszka praca na próżną by była. Woyt ustawić kaze przededniem przez swych posłańców ludzi na stronie wschodniéy i zachodniéy łożyszka szarańczy, i skoro dzień tak dalece zaświta, że szarańcza na ziemi poznana być może, ruszą z obydwóch stron ludzie wolno i bez hałasu, i kazdy z nich zabija szarańczę, która mu w linii iego pod oczy podpada. Gdy tém sposobem obydwie linie zeydą się w pośrodku, odwrocą się na lewo i idą powtórnie tam i na powrót, zabijając ustawicznie szarańczę, dopóki ta znowu skrzydeł swych używać nie zacznie, w razie którym starac się lu-

wieder ihre Flügel zu brauchen anfangen, wo denn die Mannschaft dahin wirken muß, die aufgeflogenen auf dem freien Felde zu beständigen. Alsdann wird das in vorgeschriebener Art abgefuchte Heuschreckenlager mit Schweinen, Hühnern, Enten und Truthühnern besetzt, welche Thiere die Heuschrecken und ihren Saamen aufsuchen und fressen. Hiermit wird acht Tage lang kontinuiert, sodann aber das Heuschreckenlager durch Societäts-Angepann des Woytams-Bezirks umgepflügt.

§. 5.

Abchnitt II.

Wenn die Heuschrecken nach der Erndte einfallen. Vertilgung des Saamens.

In diesem Fall kann die Vertilgung der alten Heuschrecken nicht viel mehr nützen, weil um diese Zeit selbige schon im Eyerlegen begriffen und ihrer Auflösung nahe sind. Es muß daher zu dieser Zeit hauptsächlich dahin getrachtet werden, den Saamen zu vertilgen, und die Heuschrecken von dem Felde, wo die Winterfaat bestellt wird, ab- und in das Brach- und in das Stoppelfeld zu treiben.

§. 6.

Schweinemast und Umpflügen der Felder.

Sowohl diese Felder als die noch unbesäeten Winterfelder, auch Büsche und Forsten, die im Anzuge der Heuschrecken liegen, müssen unablässig mit Schweinen und Federvieh behütet werden, wozu sämtliche innerhalb des Bezirks belegene Ortschaften ihre sämtliche vom dem Hirten gehende Schweine abzusenden verpflichtet sind; auch sind sämtliche Brach- und Stoppelfelder vor dem Winter durch gemeinschaftliche Hülfe des Angepanns im ganzen Bezirk zu stürzen.

die o to muszą, aby zlecone na wolnem polu wstrzymać. Potem nagania się na ob- szukane w przepisany sposób łożysko szarańczy w swinie, kury, kaczkę i indyka, które szarańczy i jej nasienia szukać i żrą. Tym sposobem kontynuie się przez osm dni, potem zaś przyorywa się łożysko szarańczy zaprzegiem Towarzystwa obwođu Urzędu woytowskiego.

§. 5.

Oddział II.

Gdy szarańcza po żniwach wpadnie. Wytępienie nasienia.

W przypadku tem wytępienie staréy szarańczy nie może być wiele użytecznym, gdyż ta w czasie tym już iata nieść poczyta i bliska jest swęgo zniszczenia. W czasie tym zatem osobliwiey na to zwrócić uwagę należy, aby nasienie wytępić i szarańczę z pola na zimę obsianę wypędzić i na ugor i ściernisko wpędzić.

§. 6.

Zerświń i podoranie pól.

Tak te pola iako téż pola ieszcze na zimę nie obsiane, tudzież zarosła i lasy, w linii ciągu szarańczy leżące, muszą być koniecznie swinim i pastwem wypaszone, do czego wszystkie wewnatrz okręgu tego leżące wsie swe wszystkie przez pasterzy paszone swinie przelać obowiązane są, podobnież powinny być wszystkie ugory i ścierniska przed zimą za wspólną pomocą zaprzęgu w całym okręgu podorane.

§. 7.

Aufsuchung des Saamens.

Die Einsaßen müssen sich befeistigen, die Eyer der Heuschrecken aufzusuchen und aufzusammeln, und wird solches nicht bloß den Ackerbesitzern, sondern auch einem jeden Einwohner auf das dringendste anempfohlen.

Da, wo große Schwärme von Heuschrecken eingefallen sind, muß innerhalb des Woytams-Bezirks jeder Ackerbau treibende und Anwesenheit besitzende Einwohner, von welcher Qualität er auch seyn möge, also auch adeliche Domina, Beamte, Vorwerkspächter, Geistliche, Bürger u. u. zwei Berliner Meßen, ein Eigenkätner eine Meße und ein Loosmann eine halbe Meße Heuschreckeneyer sammeln und an den Woyt des Bezirks abliefern, welcher selbige bis zur Ankunft des Landraths aufammelt, und an einen sichern Ort in Haufen schütten läßt. Der Landrath läßt sodann die aufgeschütteten Eyer in seiner Gegenwart abmessen und auf der Stelle verbrennen.

§. 7.

Fang-Gräben.

Um die Vertilgungs-Anstalten gegen die auskriechende Brut im Frühjahr vorzubereiten, müssen da, wo Heuschrecken gebrütet haben, die Saatzfelder mit Fanggräben an der Abendseite umzogen werden. Diese Fanggräben müssen eine Elle tief und breit seyn, darin aber wieder von 10 zu 10 Fuß Löcher, einer halben Elle tief, gemacht werden.

Sämmtliche Einsaßen innerhalb des Bezirks, ohne Ausnahme, sind zu diesen Arbeiten verpflichtet.

§. 9.

Abschnitt III.

Anstalten gegen die Brut, wenn solche aus den Ethern gekrochen. Vom Auskriechen der Brut.

Im zeitigen Frühjahr werden die Eyer der

§ 7.

Wyszukanie nasienia.

Mieszkańcy dołożyć pilnego starania powinni do wyszukania iai szarańczy i zebrać ją, co się iaknymocniéy poleca nie tylko posiadzicielom roli, lecz téż każdemu mieszkańcowi.

Tam, gdzie wielkie roiowiska szarańczy wpadły, musi wewnątrz okręgu Urzędu woytowskiego każdy rolę uprawiający i zaprzęg posiadający mieszkaniem, iakiego stanu bądź ten iest, a zatem téż szlacheckie Domina, urzędnicy, dzierżawcy folwarczni, dachowni, mieszczanie i t. d., dwie berlińskie mace, chałupnik jedną macę i luźny człowiek pół macy iai szarańczy zebrać, i Woytowi okręgu dostawić, który ie aż do przybycia Radzcy Ziemiańskiego zbierze, i w pewnym mieyscu na kupę zesypać każe. Potém Radzca Ziemiański każe zesypane iai w przytomności swéy przemierzyć i natychmiast spalić.

§ 8.

Rowy do chwywania szarańczy.

W celu przysposobienia środków do wytepienia wychodzącego na wiosnę zarodu, muszą być tam, gdzie szarańcza nieśła iai, pola obsiane rowami do chwywania szarańczy na stronie zachodowéy obwiedzione. Rowy te powinny być ieden łokieć głębokie i szerokie, w nich zaś od 10 do 10 stóp dziury pół łokcia głęboko zrobione.

Wszycy mieszkańcy wewnątrz okręgu bez wyjątku obowiązani są do prac tych.

§ 9.

O d d z i a ł III.

Środki przeciw zarodowi, gdy ten z iai wyszedł. O wychowaniu zarodu.

Na początku wiosny wylega się szarań-

Sprengsel von der Sonne ausgebrütet, das ausgekrochene Insekt ist indes noch nicht mit Flügeln versehen und mehrere Häutungen unterworfen, ehe es in den Zustand kommt, sich in die Luft erheben und fortfliegen zu können. In dieser Zeit kann insbesondere mit Erfolg an der Abwendung dieser Landplage gearbeitet werden.

§. 10.

Benutzung der Fang-Gräben.

Es müssen daher die junge Sprengsel unablässig in die im 2ten Abschnitt verordneten Fanggräben, welche soviel als möglich vervielfältigt werden müssen, gekriechen, die Fanggräben mit Wächtern besetzt, von selbigen die Sprengel mit Besen in die Fanglöcher gefehrt und darin todt gestampft werden; auch müssen die Gegenden, wo Brut zum Auskriechen gekommen, wohin besonders auch lichte und sandige Stellen in den Forsten gehören, wie auch Gräben, Bäume, Stubben und Fahrgeleise, besonders an der Mittagsseite, unablässig mit den Schweinen betrieben werden.

Uebrigens wird bemerkt, daß die Heuschrecken nicht immer aus dem Morgen nach dem Abend, sondern auch mit dem Winde gehen, worauf beim Grabenziehen sowohl, als beim Treiben Rücksicht genommen werden muß, weil durchs Treiben die Heuschrecken die Richtung ihres Ganges nicht zu ändern pflegen.

§. 11.

Abschnitt IV.

Wenn die Heuschrecken im spätem Frühling und frühen Sommer einfallen.

Im spätem Frühling und Frühsommer bis zu Ende des Monats Juli sind die Sprengsel am schädlichsten, gefährlichsten und ihnen am schwersten durch menschliche Kräfte beizukommen, indem solche zu dieser Zeit in großen Schaaren geflogen kommen, auf die im besten

cza z iai przez słońce, wylęły przecież insekt nie jest jeszcze w skrzydła opatrzony i podlega wielu odmianom skóry, nim dojdzie do stanu wniesienia się w powietrze i możności ulecenia. W czasie tém można szczególniej z odniesieniem skutku ku odwroceniu téj plagi kraiu działać.

§. 10.

Użycie rowów do chwytania.

Młoda zatem szarańcza powinna być koniecznie w przepisane w drugim oddziale rowy, które tyle ile możności pomnożone być muszą, pędzona, rowy stozami obsadzona, przez nich szarańcza mietłami w dziury wgarniana, i w nich zabita zapakowana, podobnież okolice, gdzie zaród do wylegnięcia doszedł, do których osobliwież wolne i piaszczyste miejsca w borach należą, iako téż rowy, drzewa, pieńki i brozdy szczególniej na stronie południowey swiwni naganiane być muszą.

W ręście namienia się, że szarańcza nie zawsze ze wschodu na zachód, lecz téż z wiatrem idzie, na co przy kopaniu rowów iako téż przy napędzaniu względ miany być musi, gdyż przez pędzenie szarańcza kierunku biegu swego zmieniać niezwykła.

§. 11.

Oddział IV.

Gdy szarańcza w późney wiosnie i wczesnym lecie wpada.

W późney wiosnie i wczesnym lecie aż do końca miesiąca Lipca jest szarańcza najszkodliwszą, nayniebezpieczniejszą i nacyjężej iey moc ludzka zapobiedz może, gdyż ta w czasie tém wielkimi roiskami nadlata, na okolice w najlepszym rosnięciu będące

Wachsthum stehenden Fluren und Wiesen fallen und alles verzehren. Hat man es durch Vernachlässigung der ihrer Vertilgung günstigen Zeit erst bis dahin kommen lassen, dann giebt es kein ander Mittel mehr, als daß jeder Eigenthümer die Sprengsel durch Geschrei, Lärmen und Schießen von seinen Saatfeldern ab- und auf das andere Brachfeld zu treiben trachtet; glückt es, sie daselbst zu bestättigen, so muß mit dem Todtschlagen nach der in dem ersten Abschnitt vorgeschriebenen Art vorgegenommen werden.

§. 12.

Abschnitt V.

Hülfsleistung der Bezirke.

Die aneinander grenzenden Bezirke sind sich wechselseitig Hülfe zu leisten schuldig, und hat der Landrath besonders dahin zu sehen, daß diese Hülfe weder abgelehnt, noch verzögert werde.

§. 13.

Autorität des Woyts.

Wer den Befehl des Woyts nach Vorschrift dieser Verordnung nicht befolgt, oder sich bei Vertilgung dieser schädlichen Insekten faumfelig beweiset, soll auf der Stelle polizeilich streng bestraft und nach Verschiedenheit des Standes und der Umstände mit Vier bis Zehn Peitschenhieben oder verhältnißmäßiger Gefängniß- oder Geldstrafe belegt werden.

§. 14.

Beziehung desselben auf größere Dominia.

Wenn Dominia ihren Unterthanen solche Hindernisse in den Weg legen, daß es selbigen dadurch unmöglich gemacht wird, den Befehlen des Woyts Genüge zu leisten, so sollen solche Dominia als absichtliche Uebertreter der

napada i wszystko niszczy. Jeżeli się do tego przez zaniedbanie pomysłnego do ię wytepienia czasu tak dalece doysć da, wówczas nie ma żadnego innego sposobu, iak żeby każdy właściciel szaranczą przez hałas, krzyczenie i strzelanie z swych obsianych pól wypędzić usiłował, jeżeli się poszczęści ią tam wstrzymać, wówczas przystąpić należy do zabiiania w sposób w oddziale pierwszym przepisany.

§ 12.

O d d z i a ł I.

Pomoc okęgów.

Okęgi z sobą graniczące obowiązane są sobie obostronnie pomoc dawać, i baczyć szczególnię na to Radzca Ziemiański powinien, żeby pomoc ta ani odmowiona ani odwołczona niebyła.

§ 13.

Powaga Woyta.

Kto rozkazu Woyta podług przepisu rozporządzenia tego niedopelni, lub się przy wytepieniu szkodliwego insektu tego opieśzalym bydz okaze, ma bydz natychmiast policyinie surowo ukarany, i według różności stanu i okoliczności czterema do dziesięciu batami lub stosowną więzienia albo pieniężną karą obłożony.

§ 14.

Rozciągnięcie tegoż na większe Dominia.

Jeżeli Dominia poddanym swym tyle przeszkód robić będą, iż im przez to niepodobno będzie rozkazom Woyta zadosyć uczynić, wówczas takowe Dominia iako umyślni przestępcy prawa krajowego do od-

Landes-Gesetze zur Verantwortung gezogen und nach der Wichtigkeit der durch ihre Weigerung entstandenen Gefahr und Schadens mit angemessener gesetzlicher Strafe belegt werden. —

Denn wenn gleich die von dem Landrätshlichen Amte in Chodziesen eingefandten Exemplare der in seinem Kreise eingefallenen Heuschrecken in Ansehung ihrer Größe, Gestalt und Farbe nicht mit der Beschreibung stimmen, welche Krünig in der ökonomischen Encyclopädie (Theil 33. S. 83) von der großen orientalischen Strich- oder Zug-Heuschrecke (*Gryllus migratorius*) liefert, so ist doch die vorgedachte Gattung der Heuschrecken gleichfalls in hohem Grade gemeinschädlich und demnach alle Veranlassung, nach den hier abgedruckten gesetzlichen Bestimmungen zu verfahren, wozu die Herren Landräthe, die Polizei-Behörden und die Eingeseffenen unsers Departements, soweit es einen jeden von ihnen nach der gedachten Verordnung angeht, hiedurch gemessenst angewiesen werden.

Bromberg, den 26. Juni 1827.

Königl. Preuss. Regierung.
Abtheilung des Innern.

powiedzialności pociągnięte i według ważności wynikłego przez ich wzbranianie się niebezpieczeństwa i szkody stosowną prawną karą obłożone będą.

Gdyż chociaż przesłane przez Urząd Radcy Ziemiański Chodzieski exemplarze szarańczy w tego Powiat wpadły, względnie ich wielkości, postaci i koloru niezgadają się z opisem, który Krünitz w Encyklopedii ekonomicznej (Cz. 23. stron. 83.) o wielkiej orientальной szarańczy (*Gryllus migratorius*) podaje, to przecież wspomniany powyższy rodzaj szarańczy podobnie bardzo szkodliwym jest, i podług tego daje powód do postąpienia podług wydrukowanych tu postanowień, do czego Ichmość Radcy Ziemiański, Władze policyjne i mieszkańcy Departamentu naszego, o ile się to każdego z nich podług wspomnianego rozporządzenia tyczy, niniejszém odbierają zalecenie.

Bydgoszcz, dnia 26. Czerwca 1827.

Królewsko-Pruska Regencya.
Wydział spraw wewnętrznych.